

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România

Perioada de consultare pentru *proiectele de măsuri ale Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații* (denumită în continuare ANCOM sau *Autoritatea*) de *identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România*, publicate pe pagina de internet a ANCOM la data de 29 august 2013, a expirat la data de 7 octombrie 2013.

Proiectele supuse consultării au avut drept scop evaluarea necesității definirii și, după caz, definirea unor piețe relevante susceptibile de a fi reglementate *ex ante* în ceea ce privește serviciile de acces la puncte fixe, serviciile de originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, respectiv serviciile de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România, precum și analizarea situației concurențiale pe piețele astfel definite, în sensul determinării eventualelor furnizori cu putere semnificativă, și stabilirea măsurilor de reglementare necesare pe piețele analizate în vederea eliminării problemelor concurențiale identificate.

Setul de proiecte supus consultării a cuprins următoarele documente:

a) expunere de motive la măsurile Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România;

b) proiect de decizie a președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații privind identificarea pieței relevante din sectorul comunicațiilor electronice a serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România;

c) proiect de decizie a președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații privind desemnarea societății Romtelecom S.A. furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acesteia.

Piețele relevante ale produsului identificate au fost următoarele:

1. Piața națională a serviciilor de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie, care cuprinde serviciile de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie furnizate utilizatorilor finali – persoane fizice și utilizatorilor finali – persoane juridice, prin intermediul unei linii analogice sau al unei linii de tip ISDN, cele furnizate prin tehnologia VoIP gestionat, pentru care calitatea serviciului este controlată de către furnizorul serviciilor prin crearea, pe rețeaua de acces, a unui canal separat, fizic sau virtual, permanent, dedicat traficului de voce de tip IP sau prin prioritizarea pachetelor de voce, precum și serviciile de acces la puncte fixe oferite prin intermediul rețelelor publice mobile sau al legăturilor radio directe pentru care, din punct de vedere tehnic, nu este disponibilă procedura de „hand-over” („predare” a gestiunii apelului la o trecere de la o celulă la alta). Întrucât pe această piață testul „celor trei criterii” nu este îndeplinit în mod cumulativ, s-a propus retragerea obligațiilor specifice impuse anterior în sarcina Romtelecom S.A. după expirarea unei perioade tranzitorii de 1 an.

2. Piața națională a serviciilor de originare a apelurilor la puncte fixe, care cuprinde serviciile de originare a apelurilor în rețelele publice de telefonie la puncte fixe, de la liniile de acces pentru abonați sau de la telefoane publice cu plată, prin intermediul procedurii de selectare/preselectare a transportatorului și prin apelarea unui număr național nongeografic din subdomeniul 02AB = 0808 (numere pentru accesul indirect la servicii) al Planului național de numerotație (denumit în continuare *PNN*), indiferent de numărul național sau internațional apelat, precum și a serviciilor de originare a apelurilor furnizate pentru propria activitate, indiferent de tehnologia sau mediul de transmisie utilizat, inclusiv a serviciilor de originare a apelurilor furnizate utilizând tehnologia VoIP gestionat, pentru care

calitatea serviciului este controlată de către furnizorul serviciilor prin crearea, pe rețeaua de acces, a unui canal separat, fizic sau virtual, permanent, dedicat traficului de voce de tip IP sau prin prioritizarea pachetelor de voce. Ca urmare a analizei condițiilor concurențiale de pe această piață, în urma aplicării testului „celor trei criterii”, ANCOM a propus retragerea obligațiilor specifice impuse anterior în sarcina Romtelecom S.A. după expirarea unei perioade tranzitorii de 1 an.

3. Piața națională a serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie, care cuprinde serviciul prin care se asigură preluarea apelurilor (inclusiv a apelurilor pentru acces dial-up la internet) din rețeaua unui operator din România și transportul acestora prin rețeaua operatorului care furnizează serviciul de tranzit către o altă rețea publică din România, fixă sau mobilă, fără a include serviciul de tranzit comutat al apelurilor către serviciul de urgență 112 prin rețeaua Romtelecom S.A. Pe această piață s-a propus desemnarea societății Romtelecom S.A. ca având putere semnificativă și menținerea obligațiilor corespunzătoare în sarcina acesteia.

Cât privește piața serviciilor de tranzit comutat al apelurilor către serviciul de urgență 112 prin rețeaua Romtelecom S.A., această piață nu a fost identificată ca fiind susceptibilă de reglementare *ex-ante*.

În conformitate cu dispozițiile art. 135 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, ANCOM are obligația de a publica, pe pagina sa de internet, un material de sinteză a observațiilor primite cu privire la măsurile supuse consultării, care va preciza și poziția sa față de aceste observații.

Observațiile primite de către ANCOM în cursul perioadei de consultare cu privire la *proiectele de măsuri de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România*, se referă la următoarele aspecte:

I. Observații privind identificarea și analizarea pieței relevante susceptibile pentru reglementare *ex-ante* corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe în rețelele publice de telefonie

1. Un respondent solicită includerea serviciilor de acces la puncte mobile în definiția pieței relevante a produsului corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, ca urmare a utilizării din ce în ce mai scăzute a serviciilor de telefonie fixă în favoarea serviciilor de telefonie mobilă și scăderii semnificative a tarifelor de acces.

ANCOM consideră că, în cadrul subcapitolului „2.2.5. Analiză de substituibilitate între serviciile de acces la puncte fixe și serviciile de acces la puncte mobile”, au fost prezentate argumente suficiente pentru care serviciile de acces la puncte mobile nu pot fi considerate ca fiind în aceeași piață relevantă a produsului cu serviciile de acces la puncte fixe.

Rezumând, principalele motivații au fost următoarele: evoluțiile relativ constante (și nu neapărat descrescătoare) ale numărului de utilizatori ai serviciilor de telefonie fixă, respectiv de telefonie mobilă, obiceiurile de utilizare a serviciilor de telefonie fixă, respectiv a serviciilor de telefonie mobilă, care nu indică în mod clar și fără echivoc o înlocuire a serviciilor de acces la puncte fixe cu cele la puncte mobile, faptul că serviciile de telefonie fixă sunt achiziționate, în măsură din ce în ce mai mare, ca parte integrantă a unui pachet de servicii, ceea ce face improbabilă înlocuirea completă a acestora cu servicii de telefonie mobilă (utilizarea pachetelor de servicii de comunicații electronice ridică, în general, costul perceput al schimbării pentru utilizatorii finali).

În ceea ce privește observația cu privire la scăderea gradului de utilizare a serviciilor de telefonie fixă - a traficului de voce prin rețelele publice fixe - concomitent cu creșterea semnificativă a traficului de voce realizat prin rețelele publice mobile, ca fiind un indicator care ar susține gradul ridicat de substituibilitate între serviciile de telefonie la puncte fixe și serviciile de telefonie la puncte mobile la

nivelul accesului, ANCOM subliniază faptul că, în general, acesta este un argument al existenței unei eventuale substituibilități între serviciile de apeluri realizate prin cele două tipuri de rețele, ceea ce, de altfel, ANCOM a anticipat în analiza de piață precedentă, când a luat în calcul tendința din ce în ce mai accentuată a utilizatorilor finali de a realiza apeluri prin intermediul terminalului mobil, indiferent de locația în care se află sau de destinația apelului. Așadar, argumentul menționat anterior, privind gradul de utilizare, este aplicabil în mod direct procesului de identificare a piețelor serviciilor de apeluri, iar nu celui de identificare a piețelor serviciilor de acces la rețelele publice de telefonie. În contextul analizei de substituibilitate a pieței serviciilor de acces, gradul de utilizare poate fi considerat cel mult un argument suplimentar celor principale, dar în niciun caz nu se poate concluziona, pe baza acestui indicator, că două servicii care se referă la accesul/conectarea la o rețea sunt în aceeași piață.

Referitor la faptul că tarifele serviciilor de acces la puncte fixe au scăzut pe parcursul perioadei analizate, Autoritatea consideră că acesta nu poate reprezenta *per se* un argument care să susțină substituibilitatea liniilor fixe cu cele mobile, dat fiind că scăderea tarifelor poate fi atât rezultatul concurenței pe piața serviciilor de acces la puncte fixe, dar și al presiunilor concurențiale exercitate de la nivelul altor piețe, cum de altfel Autoritatea a arătat în cadrul analizei testului „celor trei criterii”. Așa cum Autoritatea a subliniat în cadrul Expunerii de motive, o analiză de substituibilitate presupune nu doar o testare empirică pe baza testului „monopolistului ipotetic” sau o evaluare comparativă a caracteristicilor funcționale ale celor două servicii, dar și o analiză calitativă din punct de vedere al evoluției pieței, al caracteristicilor cererii și ofertei, al comportamentului și percepțiilor utilizatorilor, precum și al tendințelor existente. În contextul în care, în anul 2011, 47% din gospodăriile din România utilizau încă servicii de acces la puncte fixe (42% la începutul anului 2013), din care 9% utilizau exclusiv servicii de telefonie fixă, și având în vedere inclusiv utilizatorii PSTN potențial captivi, nu se poate concluziona cu certitudine că, în România, *„telefonia mobilă îndeplinește astăzi atât nevoile individului, cât și pe cele ale gospodăriei”*. Faptul că anumite servicii pot fi substituibile în anumite condiții nu înseamnă neapărat că sunt perfect substituibile. De asemenea, faptul că serviciile de telefonie fixă de tip VoIP sunt comercializate la tarife modice, ca un serviciu suplimentar conexiunii de internet nu este un aspect de neglijat, deoarece cei mai mulți utilizatori, așa cum de altfel a subliniat și respondentul, vor continua să le aleagă, chiar dacă folosesc deja și o conexiune de acces la puncte mobile. Prin urmare, despre o eventuală substituibilitate completă între cele două servicii de acces la telefonie s-ar putea vorbi în cazul în care accesul la internet la puncte mobile va fi considerat substituibil cu accesul la internet la puncte fixe.

În concluzie, ANCOM admite că există un grad de substituibilitate din ce în ce mai ridicat între serviciile de acces la puncte fixe și serviciile de acces la puncte mobile, dar, pe baza datelor de piață existente, consideră că nivelul acestei substituibilități nu este suficient pentru a conchide că serviciile de acces la puncte mobile pot fi incluse în aceeași piață relevantă a produsului cu serviciile de acces la puncte fixe.

Pe de altă parte, chiar și în eventualitatea în care s-ar concluziona că serviciile de acces la puncte mobile pot fi incluse în aceeași piață relevantă a produsului cu serviciile de acces la puncte fixe Autoritatea apreciază că rezultatele analizei de piață din perspectiva măsurilor de reglementare nu ar fi fost semnificativ diferite.

2. Un respondent solicită re-evaluarea încadrării serviciilor de telefonie de tip „homezone” în categoria serviciilor de telefonie fixă, date fiind implicațiile din punct de vedere al măsurilor de reglementare aplicabile în funcție de această încadrare.

Față de observația primită din partea unui respondent care consideră eronată includerea serviciilor de tip „homezone” în piața relevantă a serviciilor de acces la puncte fixe în rețelele publice de telefonie deoarece, în unele cazuri, este disponibilă procedura de predare a gestiunii convorbirii la trecerea de la o celulă la alta, iar calitatea celor două servicii nu este comparabilă, Autoritatea dorește să sublinieze în primul rând că serviciile de tip „homezone” furnizate de operatorii de rețele publice mobile au fost incluse în piața relevantă a produsului pe baza unor considerente de natură economică, mai exact, pe baza analizei de substituibilitate a cererii și ofertei, având în vedere tarifele comparabile între cele două

categorii de servicii, și nu în mod automat, ca urmare a încadrării acestora în categoria de servicii de telefonie la puncte fixe.

De asemenea, referindu-ne strict la încadrarea acestor servicii în categoria serviciilor de telefonie la puncte fixe, Autoritatea consideră că a exprimat în mod clar în Expunerea de motive criteriile pe care trebuie să le îndeplinească aceste servicii: nu permit mobilitatea, utilizatorii finali putând efectua și primi apeluri doar într-o zonă limitată, clar definită. Prin urmare, orice reglementare aplicată de Autoritate, de exemplu, la nivelul piețelor de gros corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe se va referi strict la serviciile de gros corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe de tip „homezone”.

3. Retragera imediată, la data intrării în vigoare a măsurilor supuse consultării publice, a obligațiilor impuse în sarcina Romtelecom S.A. privind furnizarea serviciului de selectare/preselectare a transportatorului și condiționarea serviciilor de accesul la puncte fixe de acceptarea de către utilizatorii finali a unor prestații suplimentare, măsura fiind disproporționată și nejustificată dat fiind numărul mic de utilizatori afectați de o asemenea măsură.

Așa cum a fost specificat și în cadrul Expunerii de motive, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, respectiv art. 93 alin. (3) teza a II a din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, atunci când sunt retrase anumite măsuri de reglementare, este necesar ca utilizatorii care sunt afectați de această măsură să cunoască din timp schimbările intervenite pe piață. Faptul că numărul utilizatorilor de servicii de telefonie prin selectarea/preselectarea transportatorului este mic nu prezintă relevanță, acest aspect fiind avut în vedere de Autoritate în cadrul analizei de piață.

II. Observații privind piața relevantă corespunzătoare serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie.

1. În contextul redefinirii pieței de origine a apelurilor la puncte fixe și al dereglementării acesteia, anumiți respondenți consideră necesar atât definirea unei piețe relevante corespunzătoare serviciilor de origine a apelurilor către numerele scurte pentru servicii de informații privind abonații de forma 118(xyz), pe care societatea Romtelecom S.A. să fie desemnată operator cu putere semnificativă, cât și a unei piețe relevante corespunzătoare serviciilor de origine a apelurilor către numerele din subdomeniul OZAB = 0800 al PNN, pentru servicii cu acces gratuit pentru apelant, cu scopul reglementării *ex ante* a accesului la aceste servicii, întrucât, în absența oricăror reglementări, operatorii oferă acces în mod arbitrar și stabilesc prețuri excesive pentru originarea apelurilor către aceste servicii, fapt ce conduce, printre altele, la tarife cu amănuntul ridicate pentru serviciile de informații privind abonații.

Cu privire la aceste observații, ANCOM atrage atenția asupra următoarelor aspecte esențiale:

Analiza de piață în sectorul comunicațiilor electronice reprezintă un demers care cuprinde revizuirea definiției unei piețe relevante existente sau definirea unei noi piețe relevante, analizarea situației concurențiale pe aceste piețe în sensul determinării eventualelor furnizori cu putere semnificativă și revizuirea măsurilor de reglementare (ceea ce implică, după caz, menținerea, retragerea sau modificarea obligațiilor impuse ori impunerea de noi obligații). În acest demers, ANCOM trebuie să țină seama de Recomandarea Comisiei Europene 2007/879/CE privind piețele relevante de produse și de servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*, în conformitate cu Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (denumită în continuare *Recomandarea CE*).

Piețele serviciilor de origine a apelurilor pentru acces la serviciile de informații privind abonații sau la serviciile cu acces gratuit pentru apelant nu se regăsesc ca atare printre cele șapte piețe incluse în

Recomandarea CE, pe care statele membre trebuie să le analizeze la nivel național pentru a decide dacă se impune luarea unor măsuri de reglementare. Potrivit dispozițiilor art. 92 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, ANCOM poate identifica și alte piețe relevante decât cele incluse în *Recomandarea CE*. Totuși, intervenția reglementatorului pe o anumită piață, diferită de cele incluse în *Recomandarea CE* (cu privire la care analiza prealabilă a fost realizată de Comisia Europeană), nu se poate realiza decât atunci când există indicii puternice că piața respectivă este caracterizată de probleme concurențiale suficient de grave, iar intervenția reglementatorului ar aduce beneficii certe, care ar depăși costurile intervenției, pentru piața respectivă și pentru utilizatorii finali.

În mod concret, Autoritatea urmărește să intervină cu măsuri de reglementare numai în condițiile în care acestea sunt absolut necesare pentru a preveni abuzurile de poziție dominantă. Acolo unde forțele pieței aplică deja, într-o anumită măsură, constrângeri asupra comportamentului operatorilor, intervenția Autorității este mai redusă, asigurând numai completarea efectului acestor forțe, în scopul prevenirii abuzurilor de poziție dominantă. Această abordare este în deplin acord cu normele constituționale care garantează libertatea comerțului în România, intervenția publică având caracter de excepție, iar nu de regulă, concretizându-se numai în măsura în care condițiile de exercitare a acestei libertăți sunt sau ar putea fi într-un grad semnificativ alterate.

În orice caz, ANCOM monitorizează îndeaproape evoluția condițiilor concurențiale pe aceste segmente de piață, astfel încât, în eventualitatea în care se va constata că este necesară intervenția Autorității în această problemă, ANCOM va adopta măsurile corespunzătoare. Prin urmare, Autoritatea invită persoanele care întâmpină probleme de natură să împiedice accesul la serviciile de origine a apelurilor către servicii cu valoare adăugată să transmită ANCOM toate informațiile necesare în acest sens.

2. Romtelecom S.A. ar trebui să fie în continuare furnizor reglementat pe piața serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe.

ANCOM consideră lipsită de relevanță observația unui respondent prin care se solicită menținerea obligațiilor impuse societății Romtelecom S.A. la nivelul pieței de gros privind serviciile de origine a apelurilor la puncte fixe, în condițiile în care argumentele prezentate nu au legătură directă cu analiza pieței de gros a serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe. Atât argumentul cu privire la cotele de piață semnificative ale societății Romtelecom S.A., în funcție de venituri, de numărul de abonați sau de linii de acces, cât și argumentul referitor la prezența unor bariere importante la intrarea pe piață prin prisma existenței pachetelor de servicii, vizează piața cu amănuntul a serviciilor de acces la puncte fixe, iar nu piața de gros a serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe, care face obiectul observației respondentului. Chiar și în condițiile în care argumentele prezentate ar fi interpretate în contextul pieței de acces la puncte fixe, dincolo de evoluția structurii pieței în general și a cotelor de piață deținute de Romtelecom S.A., în mod particular, pe care Autoritatea le-a analizat și interpretat deja în cadrul Expunerii de motive, considerăm că prezumția existenței barierelor la intrarea pe piață ca urmare a ofertelor de pachete de servicii puse la dispoziție de Romtelecom S.A. este cel puțin exagerată, atât timp cât există cel puțin patru furnizori alternativi de telefonie fixă, la nivel național, care oferă pachete de servicii.

Prin urmare, având în vedere rezultatele analizei de piață în ceea ce privește serviciile de origine la puncte fixe, care au evidențiat faptul că aceasta tinde către concurență efectivă și, deci, că testul „celor trei criterii” nu este îndeplinit, retragerea obligațiilor impuse în sarcina Romtelecom S.A. după o perioadă de tranziție, în care furnizorii afectați să se poată adapta la noile condiții este pe deplin justificată, este în concordanță cu legislația în vigoare.

3. În contextul în care piața serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe nu mai este relevantă pentru reglementare *ex ante*, se solicită retragerea imediată a obligațiilor de transparentă, nediscriminare, furnizare a anumitor servicii și acordarea accesului la anumite facilități, fundamentare a tarifelor în funcție de costuri și evidență contabilă separată impuse în sarcina Romtelecom S.A. pe piața serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie, ca urmare a faptului că în urma analizei a rezultat că această

piață tinde către concurență efectivă. Respondentul consideră că o perioadă de tranziție de un an nu este justificată, având în vedere că în prezent există un singur operator care achiziționează servicii de origine prin intermediul procedurii de selectare a transportatorului, respectiv prin intermediul procedurii de preselectare a transportatorului oferite de Romtelecom S.A., iar numărul abonaților care beneficiază de servicii de origine prin intermediul procedurii de selectare/preselectare și, respectiv, volumul de trafic este foarte mic, impactul retragerii imediate a obligațiilor Romtelecom S.A. fiind nesemnificativ. De asemenea, se solicită retragerea imediată a tuturor obligațiilor impuse în sarcina Romtelecom S.A. în ceea ce privește serviciile de origine a apelurilor către numerele din subdomeniul OZAB = 0800 al PNN, având în vedere că aceste servicii nu mai fac parte din piața relevantă.

ANCOM reamintește că atunci când sunt retrase anumite măsuri de reglementare, operatorii implicați au nevoie de o perioadă de adaptare a planurilor lor de afaceri pentru a putea răspunde schimbărilor respective. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 93 alin. (3) teza a II-a din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 111/2011, *„Decizia președintelui ANCOM prin care se retrag obligații impuse unui furnizor de rețele sau de servicii de comunicații electronice va stabili un termen corespunzător de la care încetează obligațiile respective, pentru a permite persoanelor care sunt afectate prin luarea acestei măsuri să se adapteze la noile condiții.”*

Astfel, având în vedere că, din datele deținute de ANCOM, la jumătatea anului 2013, 12 operatori achiziționau de la Romtelecom S.A. servicii de origine prin intermediul procedurii de selectare/preselectare a transportatorului și prin intermediul cartelelor preplătite, iar alți 6 operatori achiziționau exclusiv servicii de origine prin acces indirect către numere din subdomeniul OZAB=0808 al PNN, Autoritatea consideră inoportună retragerea imediată a obligațiilor ce îi incumbă Romtelecom S.A. pe piața serviciilor de origine la puncte fixe, având în vedere, pe de o parte, termenele de negociere și implementare a acordurilor de interconectare pe care acești operatori vor fi nevoiți să le încheie cu furnizorii care oferă servicii de origine prin acces indirect pe baze comerciale, și, pe de altă parte, eventuala modificare a tarifelor acestor servicii la nivel de gros, care ar presupune o modificare a planurilor lor de afaceri.

De asemenea, în ceea ce privește obligațiile Romtelecom S.A. referitoare la serviciile de origine a apelurilor către numere din subdomeniul OZAB = 0800 al PNN, ANCOM precizează că este necesar un termen de la care aceste obligații să înceteze, pentru a se permite operatorilor care achiziționează în prezent de la Romtelecom S.A. servicii de origine către numere cu acces gratuit pentru apelant (numere verzi) să se adapteze la schimbările survenite. Așadar, este necesară o perioadă de tranziție de un an pentru ca operatorii care în prezent beneficiază de aceste servicii reglementate oferite de Romtelecom S.A. să își regândească planul de afaceri, să negocieze pe baze comerciale încheierea unor acorduri de interconectare pentru accesul la aceste numere și să implementeze aceste acorduri.

În plus, având în vedere că, potrivit datelor statistice deținute de ANCOM pentru anul 2012, traficul originat în rețeaua Romtelecom S.A. către numerele cu acces gratuit pentru apelant implementate în rețelele altor operatori a fost de 6 milioane de minute, reprezentând 9% din totalul traficului originat la puncte fixe și mobile către numerele de forma OZAB=0800, Autoritatea consideră că impactul retragerii obligațiilor impuse Romtelecom S.A. asupra operatorilor nu este de neglijat, pentru aceștia fiind necesară o perioadă de tranziție de un an.

În legătură cu situația particulară a obligației privind situațiile financiare separate pentru serviciile de interconectare în vederea originării apelurilor, Autoritatea evidențiază faptul că aceasta va fi retrasă începând cu exercițiul financiar aferent anului 2013. Din perspectiva prevederilor art. 93 alin. (3) teza a II-a din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, menținerea obligației privind situațiile financiare separate pentru serviciile de interconectare în vederea originării apelurilor nu se mai justifică întrucât aceasta nu este o obligație a cărei retragere afectează în mod direct anumiți operatori de comunicații electronice.

În ceea ce privește retragerea în totalitate a obligației de a întocmi, audita și publica situații financiare separate, de pe toate piețele relevante pentru care a fost impus acest remediu, reamintim faptul că retragerea unei obligații impuse nu poate fi realizată decât în condițiile art. 93 alin. (1) al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, care dispune „(1) În cazul în care ANCOM trebuie să se pronunțe cu privire la necesitatea impunerii, menținerii, modificării sau retragerii unor obligații specifice prevăzute în cuprinsul paragrafului 3 din secțiunea a 2-a a prezentului capitol sau al secțiunii a 3-a a prezentului capitol, aceasta stabilește pe baza unei analize de piață realizate în conformitate cu art. 92 alin. (3) dacă pe piața relevantă există concurență efectivă.”

Astfel, pe o parte din piețele de gros pe care Romtelecom S.A. a fost identificată ca operator cu putere semnificativă pe piață, obligația de evidență contabilă separată **a fost menținută**, considerându-se necesară în raport cu problemele concurențiale identificate (piața serviciilor de linii închiriate – segmente terminale cu capacitatea de transmisie de până la și inclusiv 2 Mbps, piața serviciilor de acces la elementele de infrastructură).

În consecință, având în vedere că obligația de evidență contabilă separată a fost impusă ca urmare a realizării unor analize de piață, retragerea acesteia nu se poate realiza decât prin revizuirea respectivelor analize de piață, în cazul în care condițiile concurențiale identificate în cadrul acestora o justifică.

Raportat la solicitările unui respondent de a păstra în sarcina Romtelecom S.A. obligațiile impuse pe piața de origine la puncte fixe a apelurilor, ANCOM reiterează faptul că, având în vedere rezultatele analizei de piață, care au evidențiat faptul că aceasta tinde către concurență efectivă, retragerea acestor obligații după o perioadă de tranziție în care furnizorii afectați să se poată adapta la noile condiții este pe deplin justificată, fiind în concordanță cu legislația în vigoare.

IV. Observații privind piața relevantă corespunzătoare serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie.

1. Un respondent consideră că serviciile de interconectare directă trebuie incluse în aceeași piață relevantă a produsului cu serviciile de tranzit național, acestea fiind substituibile.

Principalele argumente invocate de respondent se referă la faptul că volumul traficului tranzitat prin rețelele publice din România este mic comparativ cu volumele de trafic de terminare, operatorii de rețele de telefonie mobilă și principalii furnizori alternativi de servicii de telefonie la puncte fixe dezvoltându-și propriile rețele naționale de transport și încheind un număr mare de contracte de interconectare directă, astfel încât operatorii ce achiziționează servicii de tranzit ar putea substitui aceste servicii cu cele de interconectare directă.

Față de aceste observații, menționăm că, în cadrul Expunerii de motive, nu a fost contestat faptul că operatorii de rețele publice mobile și o parte dintre operatorii alternativi de rețele publice fixe și-au dezvoltat propriile rețele naționale de transport și au încheiat un număr mare de contracte de interconectare directă cu alți operatori. Totuși, așa cum se poate observa din datele prezentate în Expunerea de motive, acești operatori nu sunt interconectați direct cu toți operatorii de rețele publice fixe, ceea ce înseamnă că trebuie să utilizeze rețeaua Romtelecom S.A., cel puțin pentru o parte a traficului originat în propriile rețele către alte rețele. În mod particular, se poate observa că operatorii de dimensiuni mici continuă să utilizeze serviciile de tranzit pur, achiziționate cu precădere de la Romtelecom S.A., pentru a asigura fie finalizarea apelurilor propriilor utilizatori, fie servicii de transport pentru alți operatori. În absența reglementării, este foarte probabil ca acești operatori să fie obligați să accepte tarife excesive pentru serviciile de tranzit și un tratament discriminatoriu. Având în vedere volumele reduse de trafic, pentru acești operatori nu ar fi fezabil din punct de vedere economic să-și dezvolte propriile rețele la o scară suficient de mare sau să încheie acorduri de interconectare directă (care necesită timp îndelungat și investiții semnificative), pentru a putea renunța la serviciile de tranzit furnizate în prezent de Romtelecom S.A. Astfel, un număr de 16 operatori nu ar fi în măsură să se interconecteze cu toți ceilalți

operatori cu abonați proprii, prin utilizarea interconectării directe, pentru a asigura conectivitate „end-to-end” cu alte rețele.

Prin urmare, în orizontul de timp al analizei, dezvoltarea unor rețele de transport paralele și serviciile de interconectare directă nu pot impune constrângeri concurențiale directe asupra serviciilor de tranzit pur, astfel încât să poată fi considerate servicii substituibile acestora. Pe termen scurt și mediu, dezvoltarea *per se* a rețelelor nu reprezintă un argument în favoarea existenței unei eventuale substituibilități a cererii între serviciile de interconectare directă și cele de interconectare indirectă, ci poate indica tendința de scădere treptată a gradului de utilizare a rețelei furnizorului fost monopolist în favoarea utilizării pe scară din ce în ce mai largă a interconectării directe. Pe de altă parte, datele de piață arată că, deși are un volum mic, piața serviciilor de tranzit național nu este în scădere (ca să rezulte un anumit nivel de substituibilitate, așa cum sugerează respondentul), ci, dimpotrivă, a crescut de două ori și jumătate în perioada 2008-2012. Totodată, o eventuală creștere cu 5-10% (corespunzătoare testului „monopolistului ipotetic”) a tarifelor pentru serviciile de tranzit al apelurilor nu ar avea ca efect renunțarea definitivă la serviciile de tranzit național și utilizarea exclusivă a serviciilor de interconectare directă, ci, probabil, înlocuirea acestora doar pentru anumite destinații.

2. Același respondent consideră că serviciile auto-furnizate trebuie incluse în piața relevantă a produsului, având în vedere faptul că operatorii de rețele mobile de telefonie și o parte dintre operatorii de rețele alternative și-au dezvoltat propriile rețele de transport și furnizează servicii de tranzit pentru propria activitate.

Față de această observație, ANCOM amintește că din analiza de substituibilitate realizată în cazul serviciilor de origine, terminare și tranzit a apelurilor, a rezultat că serviciul de tranzit comutat al apelurilor într-o rețea publică fixă include transportul apelurilor între două rețele diferite, adică de la un punct de interconectare cu rețeaua în care este originat sau din care se preia apelul până la un punct de interconectare cu rețeaua în care este transferat sau în care este terminat apelul (serviciul de tranzit „pur”). Astfel, serviciile de tranzit comutat al apelurilor furnizate de operatorii rețelelor publice de telefonie pentru asigurarea transportului apelurilor în propriile rețele nu pot prezenta relevanță pentru piața analizată, aceste servicii fiind parte a altor piețe relevante.

3. Altă observație are în vedere faptul că piața tranzitului comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie nu îndeplinește testul „celor 3 criterii” și, prin urmare, nu este susceptibilă pentru reglementare *ex ante*, dat fiind că:

3.1. Nu există bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe piață, deoarece, pe de o parte, Romtelecom S.A. nu beneficiază de avantaje substanțiale din economiile de scară și scop și nu deține controlul asupra unei rețele sau infrastructuri asociate, greu de duplicat, iar, pe de altă parte, interesul altor operatori de a oferi astfel de servicii a fost înfrânat de Autoritate care a reglementat tariful serviciilor de tranzit la un nivel prea scăzut, care nu atrage intrarea pe această piață.

Cu privire la aceste observații, menționăm că Autoritatea a admis în cadrul Expunerii de motive că, din punct de vedere al economiilor de scară și de scop, atât cel mai mare operator alternativ de rețele publice fixe, cât și operatorii de rețele publice mobile, realizează și transportă volume mari de trafic prin rețelele proprii, care să le permită înregistrarea unor economii de scară și scop comparabile cu cele ale operatorului fost monopolist, și sunt în măsură să-și dezvolte propriile rețele la nivel național. Pe de altă parte însă, în lipsa unor volume de trafic suficient de mari, operatorii de dimensiuni mai mici nu sunt în măsură să investească în propriile rețele de transport la nivel național și să încheie acorduri de interconectare directă cu cât mai mulți operatori, pentru a putea deveni furnizori competitivi pe piața serviciilor de tranzit național. Prin urmare, față de această categorie de operatori, Romtelecom S.A. va continua să dețină economii substanțiale de scară, fapt ce constituie o barieră la intrarea pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie. De asemenea, trebuie

remarcat faptul că nicio altă rețea publică fixă nu beneficiază de ubicuitatea, gradul de acoperire și numărul de interconectări directe ale rețelei operatorului fost monopolist. În timp ce nivelul de integrare pe verticală și orizontală a operatorilor alternativi importanți s-a îmbunătățit în ultima vreme în ceea ce privește capacitatea acestora de a concura cu operatorul fost monopolist pe mai multe piețe cu amănuntul, această dezvoltare este puțin probabil să determine constrângeri asupra puterii de piață a Romtelecom S.A. pe piața serviciilor de tranzit național al apelurilor.

În plus, operatorii alternativi și, în mod particular, operatorii de rețele publice mobile, nu dezvoltă o rețea de comunicații electronice pentru a furniza, în principal, servicii de tranzit, ci oferă aceste servicii prin intermediul unei infrastructuri realizate din necesitatea de a asigura în primul rând transportul traficului propriu, tranzitul fiind complementar serviciilor de origine și, respectiv, de terminare a apelurilor, astfel încât eventuale avantaje comparabile ale acestora cu cele ale Romtelecom S.A. nu prezintă relevanță în contextul pieței de tranzit național pur al apelurilor.

În ceea ce privește observația potrivit căreia societatea Romtelecom S.A. nu deține controlul asupra unei infrastructuri greu de duplicat, având în vedere numărul ridicat de contracte de interconectare directă încheiate de furnizorii alternativi, și prin urmare barierele scăzute la intrarea pe piață, așa cum se menționează în cadrul Expunerii de motive, în cazul particular al pieței serviciilor de tranzit național, ANCOM nu consideră că dezvoltarea unor rețele de transport paralele și serviciile de interconectare directă pot impune constrângeri concurențiale directe asupra serviciilor de tranzit pur (astfel încât să poată fi considerate servicii substituibile serviciilor de tranzit pur) și nu pot fi considerate argumente în favoarea faptului că societatea Romtelecom S.A. nu deține controlul asupra unei infrastructuri greu de duplicat. Pe termen scurt și mediu, dezvoltarea *per se* a rețelelor nu reprezintă un argument în favoarea existenței unei eventuale substituibilități a cererii între serviciile de interconectare directă și cele de interconectare indirectă, ci poate indica tendința de scădere treptată a gradului de utilizare a rețelei furnizorului fost monopolist în favoarea utilizării pe scară din ce în ce mai largă a interconectării directe.

Referindu-ne la observația privind nivelul redus al tarifelor de tranzit, fapt ce a condus practic la eliminarea oricărui stimulent de intrare pe piața serviciilor de tranzit național a altor operatori, dincolo de faptul că respondentul admite indirect că nu există concurență pe această piață, ANCOM reamintește că reglementarea tarifelor de tranzit este realizată cu respectarea principiului orientării în funcție de costuri, din anul 2005 tarifele fiind reglementate astfel încât să reflecte costul furnizării eficiente a serviciilor de tranzit. În condițiile în care costurile furnizării eficiente de servicii sunt determinate astfel încât să reproducă tarifele pe o piață concurențială, nu poate fi vorba de împiedicarea intrării altor furnizori pe piață. Dimpotrivă, datele sugerează că operatorul fost monopolist are o cotă de piață mare chiar și în condițiile în care tarifele sunt orientate în funcție de costuri.

3.2. Cel de-al doilea criteriu, absența caracteristicilor pieței analizate care să indice evoluția acesteia către concurență efectivă, nu este îndeplinit. Se consideră că inclusiv situația concurențială și dinamica pieței serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor a fost direct influențată de măsurile de reglementare impuse de ANCOM. Potrivit respondentului, obligația de a practica tarife foarte mici pentru serviciile de tranzit național a condus la eliminarea oricăror stimulente pentru intrarea pe piață a altor operatori și, în același timp, a determinat ieșirea de pe piață a operatorilor existenți la data implementării reglementării. De asemenea, se invocă faptul că Romtelecom S.A. a înregistrat o scădere importantă a cotei de piață în perioada analizată, chiar și în condițiile creșterii volumului pieței.

Față de aceste argumente, așa cum s-a arătat la punctul 3.1. din prezentul document, ANCOM subliniază că reglementarea tarifelor de tranzit este realizată cu respectarea principiului orientării în funcție de costuri, începând cu 2005 tarifele reflectând costul furnizării eficiente a serviciilor de tranzit. În condițiile în care costurile furnizării eficiente de servicii sunt determinate astfel încât să reproducă tarifele pe o piață concurențială, nu poate fi vorba de un raționament circular. Dimpotrivă, datele sugerează că operatorul fost monopolist are o cotă de piață mare chiar și în condițiile în care tarifele sunt orientate în funcție de costuri. În cazul în care, în absența reglementării *ex ante*, operatorul fost monopolist ar

practica tarife mai mari pentru serviciile de tranzit național comutat al apelurilor, există probabilitatea ca o parte din volumul de trafic care tranzitează rețeaua Romtelecom S.A. să fie redirecționat către rețelele celor mai importanți competitori pe această piață, dar estimările ANCOM arată că nu într-o măsură care să reducă semnificativ cota de piață a operatorului fost monopolist.

În ceea ce privește observația cu privire la structura pieței și cota de piață descrescătoare a furnizorului reglementat în prezent, așa cum a fost menționat și în cadrul Expunerii de motive, creșterea cotei de piață a operatorilor alternativi, în particular a societății Net-Connect Internet S.R.L., a fost determinată, în mare măsură, de achiziția de servicii de tranzit național de către Romtelecom S.A. de la principalul său concurent, iar nu atragerii de clienți noi, de exemplu ai Romtelecom S.A.. Practic, ca urmare a încheierii unui acord de interconectare directă între Romtelecom S.A. și Interpoint S.R.L este de așteptat ca volumul acestui trafic de tranzit național realizat de Net-Connect Internet S.R.L. să scadă considerabil, iar cota de piață a Romtelecom să revină la valori mari. De altfel, cota de piață a Romtelecom S.A. a fost mai degrabă oscilantă în perioada analizată, și nu constant descrescătoare. Astfel, ANCOM consideră că evoluția crescătoare a volumului de trafic de tranzit național furnizat de către operatorii de rețele alternative și a cotei de piață a acestora în perioada analizată nu reprezintă un argument suficient pentru a considera că piața este dinamică, are un caracter predictibil, astfel încât în orizontul de timp al analizei să conducă la constrângeri concurențiale asupra operatorului fost monopolist, având în vedere factorii care au determinat această evoluție, structura și natura acestui trafic.

4. Se mai susține în fața Autorității faptul că operatorul fost monopolist nu mai deține putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie. În sprijinul acestei observații, respondentul susține pe de o parte că, deși cota de piață deținută de Romtelecom S.A. pe piața serviciilor de tranzit național comutat este de peste 50%, aceasta este în scădere, iar pe de altă parte că nivelul acesteia este rezultatul măsurilor de reglementare impuse de Autoritate. De asemenea, existența infrastructurilor alternative și a unui număr mare de interconectări directe este o dovadă a unor bariere scăzute la intrarea pe piață. Referindu-se la criteriul privind puterea de contracarare a cumpărătorilor, respondentul susține că pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor cumpărătorii dețin o putere de negociere importantă, dat fiind că tranzitul către rețelele mobile reprezintă majoritatea traficului pe această piață, iar un operator interconectat în mod direct cu rețelele publice mobile ar putea prelua imediat 90% din traficul de tranzit național către aceste rețele, dat fiind volumul mic al cererii. De asemenea, se consideră că puterea de negociere pe care o dețin cumpărătorii pe această piață se manifestă și în mod indirect, prin intermediul operatorilor de rețele mobile în care se termină traficul tranzitat, care reprezintă, de fapt, beneficiarii reali ai acestor servicii.

Având în vedere că, în cazul primelor două argumente, au fost furnizate răspunsuri la punctele precedente din prezentul document, în cele ce urmează ne vom referi la observația privind puterea de contracarare a cumpărătorilor de pe piața tranzitului național comutat al apelurilor.

În primul rând, Autoritatea subliniază faptul că analiza puterii de contracarare a cumpărătorilor se realizează având în vedere ansamblul întregii piețe, și nu doar un segment al acesteia, de exemplu segmentul tranzitului către rețelele mobile, care, de altfel, din punct de vedere structural acesta reprezintă 25% din piața de tranzit național, și nu majoritatea traficului de tranzit așa cum susține respondentul. În orice caz, în termeni de relevanță, subliniem că volumul de trafic tranzitat de Romtelecom S.A. la nivel național către alte rețele publice fixe a crescut de unsprezece ori în anul 2012 față de anul 2008, iar volumul de trafic tranzitat la nivel național către rețele publice mobile a rămas relativ constant. Revenind la piață în ansamblul ei, așa cum s-a arătat în Expunerea de motive, alternativele care există la Romtelecom S.A. nu sunt de natură să ofere cumpărătorilor o putere reală de contracarare/negociere, atât timp cât variantele de servicii de tranzit național oferite sunt limitate, ocazionale și adaptate în funcție de contextul existent la un anumit moment pe piață. De asemenea, niciunul dintre operatorii care achiziționează servicii de tranzit nu este suficient de mare, mai precis nu furnizează servicii la o scară

suficient de largă și, în consecință, nu achiziționează volume mari de trafic de tranzit, pentru a influența nivelul tarifelor practicate de Romtelecom S.A..

În privința argumentului că furnizorii care cumpără servicii de tranzit național către rețele mobile își manifestă puterea de contracarare prin intermediul operatorilor de rețele mobile în care se termină apelurile tranzitate, dincolo de faptul că, din nou, observația se referă la un segment al pieței, ANCOM arată că datele de piață și experiențele practice nu indică că puterea de piață a Romtelecom S.A. este contracarată în vreun fel, atât timp cât, de exemplu, operatorul reușește să impună o serie de servicii auxiliare clienților săi sau atât timp cât operatorul pare să sugereze în mod indirect că ar fi în măsură să practice tarife mai mari dacă acestea nu ar fi reglementate.

5. Un respondent consideră că includerea costurilor legăturilor de interconectare dintre rețeaua Romtelecom S.A. și rețeaua unui terț prin intermediul cărora se transportă traficul preluat din rețeaua operatorului care originează apelurile către o altă rețea decât cea a Romtelecom S.A. în tariful serviciului de tranzit național comutat nu este justificată, argumentând că aceasta își poate recupera costurile pentru serviciile asociate interconectării cu rețeaua în care se termină apelurile din veniturile obținute din serviciile asociate interconectării cu rețeaua în care aceste apeluri sunt originare.

ANCOM nu împărtășește opinia respondentului, considerând că, potrivit principiului cauzalității costurilor, fiecare operator trebuie să suporte costurile furnizării serviciilor în funcție de traficul originat, respectiv tranzitat prin rețeaua Romtelecom S.A..

În ceea ce privește costul legăturilor de interconectare dintre rețeaua Romtelecom S.A. și rețeaua unui terț prin intermediul cărora se transportă traficul preluat din rețeaua operatorului care originează apelurile către o altă rețea decât cea a Romtelecom S.A., acesta nu se justifică a fi suportat de Romtelecom S.A. din veniturile obținute din serviciile auxiliare corespunzătoare furnizării legăturilor de interconectare dintre rețeaua în care aceste apeluri sunt originare și rețeaua Romtelecom S.A., având în vedere că este vorba de fluxuri de interconectare diferite, ale căror costuri cumulate nu pot fi acoperite doar de tariful legăturilor de interconectare dintre rețeaua operatorului care originează apelurile și rețeaua Romtelecom S.A..

În plus, în măsura în care consideră eficient, operatorul care originează apelurile ce vor fi tranzitate prin rețeaua Romtelecom S.A. poate instala propriile legături de interconectare între rețeaua lui și rețeaua Romtelecom S.A., caz în care nu va mai plăti acesteia tariful corespunzător acestor legături de interconectare, rămânând să suporte parte din costurile legăturilor de interconectare dintre rețeaua Romtelecom S.A. și rețeaua terțului în care se termină apelurile, corespunzător traficului tranzitat. Având în vedere că prin aceste legături de interconectare este transportat atât traficul originat în diferite rețele ale operatorilor care tranzitează rețeaua Romtelecom S.A. spre a fi terminat în rețeaua terțului operator, cât și traficul originat în rețeaua Romtelecom S.A. și terminat în această rețea, în vederea simplificării modalității de recuperare a costurilor acestor legături de interconectare, ANCOM își menține opinia potrivit căreia acestea să fie incluse în tariful serviciului de tranzit național comutat al apelurilor.

6. Un respondent solicită includerea în tariful serviciului de tranzit a costului serviciului de marcarea a traficului pe care Romtelecom S.A. îl prestează la solicitarea unor operatori în rețeaua cărora se termină traficul respectiv sau, alternativ, specificarea dreptului operatorilor de a-și marca apelurile care tranzitează rețeaua Romtelecom S.A. utilizând indicativul de identificare a rețelei alocat de ANCOM (IIR).

ANCOM nu este de acord cu includerea costului serviciului de marcarea a traficului în tariful serviciului de tranzit național comutat al apelurilor, deoarece există situații în care serviciul de marcarea a traficului nu este necesar, cum ar fi cazul în care decontarea se face în cascadă sau cazul în care terminarea apelurilor se face în rețeaua unui operator care nu solicită acest serviciu. Astfel, operatorii ar fi nevoiți să plătească pentru un serviciu care nu este prestat.

În plus, așa cum Autoritatea a specificat în repetate rânduri, tariful pentru marcarea traficului ar trebui să fie suportat de operatorul în rețeaua căruia se termină apelul, operator care în general solicită furnizarea acestui serviciu, iar nu de operatorul al cărui trafic este marcat, întrucât impunerea suportării costului de către furnizorul care originează apelul ar reprezenta o limitare a interconectării prin condiționarea furnizării accesului și a serviciilor de terminare a apelurilor de plata unor servicii care nu sunt necesare pentru furnizarea interconectării.

Pentru a evita costul serviciului de marcarea a traficului, facturarea se poate realiza prin decontare în cascadă, caz în care operatorii vor datora Romtelecom S.A. tariful „Administrare în cazul tranzitului cu decontare în cascadă”.

7. O altă observație vizează retragerea obligației impuse în sarcina Romtelecom S.A. de a oferi metoda decontării în cascadă pentru serviciul de interconectare în vederea tranzitului comutat, considerându-se că aceasta este o povară injustă în raport cu beneficiile potențiale, implicând un risc financiar ridicat și fiind dificil de implementat și gestionat din punct de vedere operațional. Un alt respondent solicită clarificarea cazurilor în care Romtelecom S.A. poate percepe tariful „Administrare în cazul tranzitului cu decontare în cascadă” ținând cont că această metodă poate fi oferită atât în cazul unei relații de interconectare bilaterală, cât și în cazul unei relații de interconectare unilaterală și specificarea situațiilor în care un operator poate aduce cuantumul tarifului „Administrare în cazul tranzitului cu decontare în cascadă” ca argument în sprijinul refuzului de a încheia un acord care să reglementeze serviciile de interconectare în vederea originării apelurilor în rețeaua sa spre a fi terminate în rețeaua unui alt operator prin intermediul tranzitării rețelei Romtelecom S.A.

Având în vedere că prezenta analiză de piață a evidențiat că Romtelecom S.A. are în continuare putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie, ANCOM nu este de acord cu retragerea acestei obligații impuse în sarcina sa, considerând că beneficiile aduse de oferirea acestui serviciu operatorilor care achiziționează serviciul de tranzit prin rețeaua Romtelecom S.A. depășesc costurile determinate de respectarea acestei obligații, cum ar fi costurile de administrare. În ceea ce privește riscul financiar implicat, Autoritatea consideră că Romtelecom S.A. deține pârghiile necesare pentru a monitoriza și minimiza acest risc, prin intermediul scrisorii de garanție bancară a cărei valoare se calculează ținând cont și de traficul terminat în rețele fixe și mobile prin decontare în cascadă.

ANCOM menționează că metoda decontării în cascadă este o alternativă viabilă la metoda decontării directe între operatori, pentru anumite situații, cum ar fi cea în care operatorul în a cărui rețea se termină traficul tranzitat prin rețeaua Romtelecom S.A. solicită marcarea traficului, costurile suportate de operatori pentru serviciul de marcarea fiind net superioare costului implicat de metoda decontării în cascadă.

În ceea ce privește solicitarea celui de-al doilea respondent, de a se preciza modul de aplicare a tarifului de administrare în cazul decontării în cascadă în situația relațiilor de interconectare bilaterală, respectiv unilaterală, Autoritatea precizează că, în ambele cazuri, acest tarif va fi plătit de fiecare dintre cei doi operatori interconectați pentru serviciile de tranzit ale Romtelecom S.A., deoarece se consideră că furnizarea acestui serviciu aduce beneficii ambelor părți, care aleg această metodă de decontare ca alternativă la decontarea directă.

Totodată, în legătură cu solicitarea respondentului de a specifica situațiile în care un operator se poate prevala de cuantumul tarifului de administrare în cazul decontării în cascadă pentru a nu oferi servicii de origine a apelurilor în rețeaua sa spre a fi terminate în rețeaua altui operator prin intermediul serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor oferite de Romtelecom S.A., ANCOM precizează că nici legislația primară din domeniul comunicațiilor electronice, nici cea secundară, nu impun în sarcina operatorilor obligația de a furniza acest serviciu, dispozițiile aplicabile fiind cele ale art. 12 alin. (1) lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 potrivit căreia, pentru a se asigura furnizarea și

interoperabilitatea serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, orice operator al unei rețele publice de comunicații electronice are obligația, la cererea unui terț autorizat în condițiile legii, de a negocia un acord de interconectare cu solicitantul în cauză, în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice destinate publicului, inclusiv a serviciilor de comunicații electronice accesibile utilizatorilor prin intermediul unei alte rețele publice de comunicații electronice interconectate cu rețeaua oricăreia dintre părți.

Astfel, Autoritatea consideră că respectarea obligației de negociere presupune un comportament din care să rezulte voința neechivocă a părților în ceea ce privește inițierea și desfășurarea de tratative cu privire la încheierea unui acord de interconectare. În cazul precizat de respondent, refuzul unui operator de a încheia un acord care să reglementeze serviciile de interconectare în vederea originării apelurilor în rețeaua sa spre a fi terminate în rețeaua unui alt operator prin intermediul tranzitării rețelei Romtelecom S.A., având ca unică justificare cuantumului tarifului de administrare a tranzitului cu decontare în cascadă, în condițiile în care toate celelalte clauze, inclusiv cele referitoare la tarife ar fi fost agreeate de ambele părți, nu poate fi considerat că reprezintă negociere cu bună-credință, dar, având în vedere multitudinea elementelor implicate în procesul de negociere, Autoritatea precizează că este necesar ca acestea să fie analizate în funcție de circumstanțele concrete ale cazului.

8. De asemenea, se mai solicită Autorității retragerea obligației de evidență contabilă separată pentru exercițiul financiar aferent anului 2013, menținerea acesteia nefiind proporțională sau justificată în raport cu natura problemelor concurențiale identificate.

Așa cum rezultă atât din considerentele Expunerii de motive¹, cât și din prevederile art. 4 din proiectul de decizie privind desemnarea societății Romtelecom S.A. furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acesteia, obligația de evidență contabilă separată pentru exercițiul financiar aferent anului 2013 a fost retrasă în ceea ce privește serviciile de tranzit național comutat al apelurilor.

9. În cele din urmă, s-a mai adresat Autorității solicitarea de a menționa, în mod explicit, în cadrul proiectului de decizie privind desemnarea societății Romtelecom S.A. furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acesteia, a unor prevederi care să îi permită Romtelecom S.A. modificarea acordurilor de interconectare încheiate cu operatorii care achiziționează servicii de tranzit de la aceasta și aplicarea creșterii tarifelor de tranzit național sau stabilirea unei alte metode prin care aceasta să poată modifica tariful de tranzit național comutat în contractele existente, în conformitate cu plafonul tarifar stabilit de ANCOM.

Autoritatea evidențiază faptul că proiectul de decizie privind desemnarea societății Romtelecom S.A. furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acesteia are drept destinatar societatea Romtelecom S.A. și are ca finalitate juridică impunerea de obligații acestei societăți. Prin urmare, logica juridică formală nu poate admite consemnarea în cuprinsul proiectului de decizie a unor prevederi care să permită Romtelecom S.A. modificarea unor contracte încheiate cu terțe părți, ca urmare a stabilirii de către ANCOM a limitelor tarifelor maxime la un prag superior față de cel din anul 2009, această posibilitate existând în mod implicit pentru Romtelecom S.A., fără a fi nevoie de permisiunea sau intervenția Autorității. Prin urmare, apreciem că nu există niciun impediment din perspectiva legislației în domeniul comunicațiilor electronice pentru care Romtelecom S.A. nu ar putea modifica acordurile de interconectare

¹ A se vedea pag. 124 din document.

încheiate cu operatorii care achiziționează servicii de tranzit ca urmare a stabilirii de către ANCOM a limitelor tarifelor maxime pentru aceste servicii la un prag superior față de cel din anul 2009, menționarea unor prevederi în acest sens în legislația secundară nefiind necesare.

Dacă prin solicitarea de stabilire a unei metode prin care Romtelecom S.A. să poată modifica tariful de tranzit național comutat în contractele existente s-a intenționat constituirea unor mijloace legale pentru Romtelecom S.A. de obligare a terților operatori să consimtă la creșterea tarifelor de tranzit național această cerere nu poate fi primită de către Autoritate întrucât proiectul de decizie impune obligații exclusiv în sarcina Romtelecom S.A., iar nu și a altor operatori de comunicații electronice, astfel cum reiese cu evidență din considerentele Expunerii de Motive.

O serie de observații au vizat nivelul tarifului maxim pentru furnizarea serviciului de interconectare în vederea tranzitului național comutat al apelurilor pe baza modelului de calculație a costurilor incrementale pe termen lung. Aceste observații vor fi tratate în cuprinsul sintezei observațiilor la proiectele de măsuri ale Autorității privind stabilirea tarifelor unor servicii de comunicații electronice la nivel de gros, pe baza unor modele de calculație a costurilor.

Pe de altă parte, având în vedere faptul că procesul de consultare publică curentă a avut în vedere identificarea, analiza și reglementarea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, originare a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie din România, precum și stabilirea tarifelor unor servicii de comunicații electronice la nivel de gros, pe baza unor modele de calculație a costurilor, nefiind realizată la acest moment o nouă analiză a pieței serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, respectiv a pieței serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile, în propria rețea publică de comunicații electronice, ANCOM nu a putut lua în considerare o serie de comentarii fără legătură cu subiectele supuse consultării, ele putând face obiectul unor analize de piață ulterioare.

Aceste comentarii au vizat:

- impunerea de obligații în sarcina operatorilor de a asigura beneficiarilor interconectarea în spațiul operatorului, furnizarea colocării, inclusiv a alimentării cu energie electrică redundantă, impunerea obligației de nediscriminare atât între serviciile oferite beneficiarilor cât și între cele oferite acestora și cele oferite propriei unități de afaceri în ceea ce privește serviciile de colocare furnizate;

- impunerea în sarcina RCS & RDS S.A. a obligației de a oferi interconectare folosind același port E1 sau STM1 atât pentru terminarea apelurilor la puncte fixe, cât și pentru terminarea apelurilor la puncte mobile;

- specificarea dreptului beneficiarului de a alege dacă interconectarea se realizează prin intermediul legăturilor de interconectare de 2 Mbps sau STM1, prin intermediul legăturilor de interconectare unidirecționale sau bidirecționale, precum și specificarea dreptului acestuia de a opta pentru instalarea propriilor echipamente în vederea realizării interconectării,

- reducerea semnificativă a termenelor reglementate de negociere și implementare a acordurilor de interconectare;

- clarificarea modului în care se face decontarea între operatori pentru numerele portate, în cazul în care nu există acord de interconectare între furnizorul donor și furnizorul acceptor;

- specificarea în acordurile de interconectare a plajei de numerotație utilizate să se facă doar în cazul acordurilor de interconectare bidirecționale;

- obligația în sarcina tuturor operatorilor reglementați de a publica, pe propria pagină de internet, toate documentele într-un format care să permită editarea, având funcția de evidențiere a modificărilor activată.